

NY SERIE I SPELMANNEN:

#SPELMAN2040:

PÅ TV HAR DET i vinter gått ett program om framtiden, »Rapport från 2050«. Trettio år från nu. Jag tänker tillbaka i tiden till millennieskiftet för tjugo år sedan. Det är vi många som minns, men minnet är ganska grumligt. Vad visste vi då, om det är som är nu? Vad trodde vi om framtiden? Skivbranschen stod på sin höjdpunkt då och det fanns skivbutiker överallt. Artister och skivbolag sålde cd-skivor på spelningar. Det fanns en hel del scener som bokade folkmusiker. Folkmusiken hade det gott. Åtminstone är det så jag minns det.

Bara några år senare kraschade skivbranschen när den digitala nedladdningen av musik tog över. Skivbutikerna slog igen. Idag gör Spotify miljardvinster till sina chefer medan de flesta artister tjänar nästan ingenting på streamingen. Friheten som piraterna talade om, blev det så mycket av den? Å andra sidan, är frihet samma sak som pengar?

Om vi ser på finansieringen av musiken så är det samma system nu som för tjugo år sedan. Artister, arrangörer, skivproducenter och föreningar söker pengar från kommuner, landsting och staten. Hur blir det om tjugo år? Ska dessa system stärkas, eller kommer vi att höra samma klagomål varje år om urholkning av stöden och att andra musikstilar får mer? Kommer det kanske att dyka upp nya finansieringsformer?

Och detta gäller mest den yrkesverksamma, sceniska delen av musiklivet. Hur blir det med amatörerna, det som kallas amatörkultur som jag har fått lära mig så vackert betyder »den som

älskar«? Från körlivet varslas oroväckande om dålig sångundervisning i skolorna och förändrade sångideal för barn, som mer skriker i fel röstläge än sjunger de visor som åtminstone för en generation sedan var självklar musik för barn.

De utbildningar för folkmusiker i Sverige som gjort vårt lands spelmän omtalade i hela världen, kommer de att ha förändrat folkmusikens stilistiska uttryck om tjugo år? Kommer invandringen att förändra kulturlivet, hur kommer själva musiken att förändras?

Är frågor om identitet, nationalism, svenskt kulturarv, och kanske relationerna mellan stad och landsbygd över spelade om tjugo år? Kommer de att vara än viktigare? Genus och #metoo har präglat de senaste årens kulturliv. Har den diskussionen förändrat något i grunden?

JUST NU TALAR VI mycket om klimatet. Frågor om naturen och det konservativa, det beständiga, att återbruka och vårda det vi fått borde gå in rakt i spelmannsrörelsen och för en del är det så. Kan spelmannsmusiken bidra mer än vad som syns just nu till klimatdebatten? Vi kommer från ett 1900-tal där vi lärt oss berättelsen om att allt blir bättre och bättre. Vad innebär det för musiken om världen tar en radikalt annan riktning?

Jag är kritiker och för många är det en jobbig roll, ja kanske onödig. Leta fel? Ja, granska i sömmarna. Det brukar inte alltid uppskattas men jag tror att det behövs, och i grunden är någonting lojalt. Kanske kan kritikern visa sig vara konstens bästa vän. För om man är på väg in

#spelman2040
en framtidsvision av
Sofia Lilly Jönsson

i en bergvägg så uppskattar man någon som varnar en innan. Också spelmännen behöver kritik för att se sig själva och se vart de är på väg. Ni är experter på ert område, er plats i världen och era sammanhang. Kritikern är initierad, men ändå en generalist. Jag vill försöka att ge min bild av det jag ser till er under det här året.

UNDER TEMAT #SPELMAN2040 ska jag i de kommande tre numren av *Spelmannen* under detta år skriva fram tre möjliga framtidsscenarioer. Min önskan till er läsare nu är att ni tar till er detta och funderar. Skriv till mig på mejl eller brev till tidningen med era tankar om framtiden.

Vi hörs! ■

Sofia Lilly Jönsson, kulturjournalist
sofialillyjonsson@me.com

Skriv till Sofia och kommentera hennes artikel! Senast 20 mars vill hon ha era kommentarer i sin mailkorg (epostadress här ovanför). Det går också att skicka brev till Spelmans redaktion (adress på sid 2). Vad har ni för tankar om framtiden för folkmusiken? I nummer två kommer Sofias första framtidsvision.